

Examenopgaven VMBO-BB 2003

tijdvak 1
dinsdag 20 mei
11.30 - 13.00 uur

NEDERLANDS LEESVAARDIGHEID/SCHRIJFVAARDIGHEID CSE BB

Bij dit examen hoort een uitwerkboekje.

Dit examen bestaat uit 26 vragen en 2 schrijfopdrachten.
Voor dit examen zijn maximaal 47 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten maximaal behaald kunnen worden.

300005-622o

TEKST 1 ANGST VOOR EEN WESPENSTEEK

Een wesp kun je maar beter uit de weg gaan. Vooral als je allergisch bent voor wespensteken, kan zo'n zomerse plaaggeest een levensgevaarlijk monster worden.

1 Wie ooit door een wesp gestoken is,
weet uit ervaring dat je maar beter geen
ruzie met het beestje kunt maken. Het
angeltje mag dan wel uiterst klein zijn, de
5 gevolgen van een steek kunnen erg groot
zijn. Er ontstaat heel snel een rode plek op
je huid die pijnlijk opzwellt en soms dagen
lang jeukt. Deze reactie is dan wel erg
vervelend, maar nog niet zo erg. Wie
10 allergisch is voor wespengif, krijgt nog
veel grotere problemen. De steek kan dan
zelfs leiden tot de dood van het
slachtoffer.

Wespensteek

2 Apotheker B. Vos is ervan overtuigd
15 dat er elk jaar heel wat mensen in ernstige
gezondheidsproblemen komen als gevolg
van wespensteken. Hij vertelt: "Elke
zomer zijn er veel mensen die voor
behandeling met spoed naar een arts of
20 naar de eerstehulp post van een zieken-
huis moeten worden gebracht. Dit geldt
niet alleen voor mensen die door een wesp
zijn gestoken. Ook bijen- en
hommelsteken kunnen zeer hevige,
25 allergische reacties oproepen."

3 Toch zorgen wespen vaak voor de
meeste problemen. Dat komt doordat
wespen nu eenmaal hardnekkiger en
brutaler zijn dan bijen en hommels.
30 Wespen komen het liefst op mensen af,
terwijl bijen en hommels vooral bloemen
opzoeken. Wespen blijven voortdurend
om je hoofd cirkelen. Ze zijn niet weg te
slaan van zoete drankjes en als je niet
35 oppast, kruipen ze in je kleding.

Afweerstoffen

4 Wie voor het eerst gestoken wordt,
kan heftig reageren. "Maar een allergische
reactie treedt bij de eerste steek nooit op",
beweert Vos. Daarvoor moet je minimaal
40 één keer eerder zijn gestoken. Het lichaam
moet eerst met het gif hebben kennis-

gemaakt om zich ertegen te kunnen
wapenen. En dat doet het door
afweerstoffen aan te maken. Als je dan
45 voor de tweede keer wordt gestoken,
herkent het lichaam het gif. Dan worden
onmiddellijk de afweerstoffen
ingeschakeld. Vos: "Bij een allergisch
persoon is er echter het probleem, dat de
50 afweerstoffen een reactie in het lichaam
oproepen. Deze reactie is vele malen
gevaarlijker dan het gif van de steek zelf.

5 Iemand kan daardoor zelfs in levens-
gevaar komen! Er ontstaat namelijk bijna
55 direct een hevige zwelling. Als je bijvoor-
beeld in je arm bent gestoken, dan wordt
die arm wel anderhalf keer zo dik. En
rood. Maar wat erger is: je kunt zelfs in
een shocktoestand komen en dan krijgen
60 je hersens te weinig zuurstof. Hier gaat je
hart op reageren door sneller te kloppen.
Bij mensen met een zwak hart kan dit
leiden tot een hartaanval. Met andere
woorden: een allergische reactie op een
65 wespenteek kan dodelijk zijn."

EgiPen

6 Iemand die allergisch is, moet na een
steek meteen medische zorg krijgen. Als
je van jezelf weet dat je allergisch bent,
kun je in de zomer maar beter een EgiPen
70 op zak hebben. Dat is een apparaatje
waarmee je jezelf direct kunt inspuiten
met een dosis adrenaline. Dit is een stof
die het gevaarlijkste gif van een wespenteek
tegengaat. Adrenaline zorgt ervoor
75 dat de bloeddruk stijgt en dat het lichaam
niet in een shocktoestand komt. Na het
gebruik van de EgiPen moet je toch nog
naar een dokter voor aanvullende
behandeling of controle.

*Naar een artikel van Kitty van Gerven
Brabants Dagblad, 15 augustus 2001*

- 1p ● 1 'Wie allergisch is voor wespengif, krijgt nog veel grotere problemen.' (regels 9 - 11)
In welke alinea worden de gevolgen van een allergische reactie het meest uitgebreid beschreven?
A alinea 2
B alinea 3
C alinea 5
- 1p ● 2 Wie wordt er bedoeld met 'het slachtoffer'? (regels 12 - 13)
A de persoon die allergisch is voor wespengif
B de persoon die dagenlang last heeft van jeuk
C de persoon die een pijnlijk opgezwollen huid heeft
D de persoon die ooit door een wesp gestoken is
- 3p ○ 3 'Dat komt doordat wespen nu eenmaal hardnekkiger en brutaler zijn dan bijen en hommels.' (regels 27 - 29)
→ Schrijf drie voorbeelden op waaruit blijkt dat wespen hardnekkig en brutaal zijn.
- 1p ● 4 Waardoor is een wespensteek gevaarlijk voor allergische mensen? (zie alinea 4)
A Doordat de afweerstoffen een reactie in het lichaam oproepen.
B Doordat er vrijwel direct een hevige zwelling ontstaat.
C Doordat hun lichaam het gif herkent.
D Doordat ze nog nooit eerder zijn gestoken.
- 1p ● 5 Voor wie is het levensgevaar door een wespensteek het grootst? (zie alinea 5)
Voor mensen die voor de tweede keer gestoken worden en
A allergisch zijn en een zwak hart hebben.
B allergisch zijn en geen zwak hart hebben.
C niet allergisch zijn en geen zwak hart hebben.
D niet allergisch zijn en wel een zwak hart hebben.
- 1p ● 6 Welk kopje past het best boven alinea 5?
A Levensgevaar
B Zuurstof
C Zwak hart
- 1p ● 7 Waarom is het goed voor allergische mensen om de EgiPen te gebruiken na een wespensteek? (zie alinea 6)
Door de EgiPen te gebruiken
A hoeven ze niet naar de dokter.
B stijgt hun bloeddruk.
C zijn ze van hun allergie af.

TEKST 2 MOHAMMED NUMMER ÉÉN

De meest voorkomende jongensnaam in de grote steden is Mohammed. Daarmee heeft de Nederlandse voornamencultuur er een nieuwe topper bij gekregen.

1 "Het is niet zo moeilijk om er-
achter te komen dat Mohammed in de
grote steden de meest gekozen
jongensnaam is", zegt naamkundige
5 Doreen Gerritzen van het Meertens-
instituut in Amsterdam. "Meer dan de
helft van de kinderen die geboren
worden, zijn van allochtone afkomst.
Islamitische ouders kiezen er vaak
10 voor om de eerstgeboren zoon
Mohammed te noemen, naar de
stichter van de islam."

2 Sommige ouders noemen zelfs
meer kinderen uit hun gezin
15 Mohammed. Onderzoeker Doreen
Gerritzen onderzocht het landelijk
bestand van de kinderbijslag en
ontdekte dat van de 7166
Mohammeds bijna 10 procent een
20 broer heeft met dezelfde naam.

3 Het gevolg is dat er in sommige
schoolklassen in Amsterdam of
Rotterdam drie of zelfs meer
Mohammeds zitten. "Ach", zegt
25 conciërge Roy Borgen van SG Calvijn
in Amsterdam-West, "dat is niet echt
een probleem. Dan wordt de een bij
de achternaam genoemd en de ander
bij de voornaam." Van de leerlingen
30 op de school is 80 procent van
Marokkaanse of Turkse afkomst.
Volgens conciërge Borgen speelt de
achternaam bij Marokkanen een
grotere rol dan bij Nederlanders. "Als
35 je 'Mohammed' roept in bepaalde
wijken, kijkt iedereen op straat om.
Daarom noem ik hun achternaam
erbij."

4 Gerritzen: "De naam Mohammed
40 komt ook bij Turkse kinderen veel
voor, maar de naam wordt dan vaak
uitgesproken als 'Mehmet'. De naam
van de profeet Mohammed is erg
belangrijk voor moslims. Daarom
45 kiezen niet alleen veel Marokkanen,
maar ook andere moslims, ervoor om
hun kind die naam te geven. Daar-
naast komen er in de Koran nog veel
heilige namen voor die ook worden
50 gebruikt."

5 Ook onder de meisjes komt in
steden als Rotterdam, Amsterdam en
Utrecht een nieuwe naam op: Fatima,
een dochter van Mohammed. Doreen
55 Gerritzen: "Maar deze naam staat
toch nog niet op nummer één. Dat
komt doordat islamitische ouders voor
meisjes wat meer keuze hebben."

6 Tot halverwege de vorige eeuw
60 waren de namen Maria, Johanna en
Anna de meestvoorkomende meisjes-
namen. Bij de jongens kwam Jan heel
veel voor. Johannes en Hendrik
kwamen op de tweede en derde
65 plaats. Nu staan Sanne, Anne, Fleur
en Amber bovenaan de landelijke
ranglijst voor meisjes. Voor jongens is
Thomas de populairste naam. Daarna
volgen Max, Tim en Lars. Landelijk
70 gezien zit Mohammed nog niet in de
top 20.

*Naar een artikel van Marjolein
Straatman
Algemeen Dagblad, 8 september 2001*

- 1p ● 8 De schuingedrukte regels boven de tekst geven
A de achtergrond aan van het onderwerp
B een persoonlijke mening over het onderwerp
C een uitleg over de opbouw van de tekst
D een vooruitblik op de rest van de tekst
- 1p ● 9 'Het is niet zo moeilijk om erachter te komen dat Mohammed in de grote steden de meest gekozen jongensnaam is.' (regels 1 - 4)
Op welke manier is de onderzoekster Doreen Gerritzen daarachter gekomen?
A Zij heeft 7166 ouders ondervraagd.
B Zij heeft dit gevraagd aan conciërge Roy Borgen van SG Calvijn in Amsterdam-West.
C Zij heeft het landelijke bestand van de kinderbijslag onderzocht.
- 1p ○ 10 → Waarom kiezen veel islamitische ouders ervoor om hun zoon Mohammed te noemen? (zie alinea 1)
- 1p ● 11 Welk kopje past het best boven alinea 3?
A Conciërge Borgen
B De naam Mohammed
C Nederlandse achternamen
D Schoolklassen in Amsterdam of Rotterdam
- 1p ● 12 Welke van de onderstaande zinnen is de juiste? (zie alinea 6)
A Johannes en Hendrik komen tegenwoordig op de tweede en de derde plaats.
B Maria, Johanna en Anna zijn tegenwoordig de meest voorkomende meisjesnamen.
C Mohammed staat tegenwoordig op nummer één.
D Thomas, Max, Tim en Lars staan tegenwoordig bovenaan de landelijke ranglijst van jongensnamen.
- 1p ● 13 Een schrijver heeft altijd een doel met een tekst.
Wat is het doel van de schrijver van deze tekst?
A De lezer amuseren met een leuke tekst over voornamen.
B De lezer een mening geven over het geven van voornamen.
C De lezer informatie geven over voornamen van jongens en meisjes in Nederland.
- 1p ● 14 Wat wordt er bedoeld met de titel van deze tekst ('Mohammed nummer één')?
De naam Mohammed staat
A alleen bij Marokkaanse mensen op nummer één.
B in grote steden op nummer één.
C landelijk op nummer één.
D op scholen in Amsterdam en Rotterdam op nummer één.

**ZONDER TANDARTS-ASSISTENTE
GAAT HET MIS IN DE PRAKTIJK.**

Tandarts-assistente. Iets voor jou? Bel voor meer informatie
030-6026229 of kijk op www.tandarts-assistente.nl

- 1p ● **15** Wat is het doel van deze advertentie?
- A De lezer amuseren met een leuke foto.
  - B De lezer informeren over problemen in de tandartsenpraktijk.
  - C De lezer overhalen om informatie aan te vragen over de opleiding voor tandarts-assistente.
  - D De lezer overtuigen van het nut van tandarts-assistenten.
- 1p ● **16** Makers van advertenties proberen op verschillende manieren de aandacht van de lezers te trekken. Dat kan onder andere door:
- 1 een bepaald tekstgedeelte groter af te drukken
  - 2 een foto van een beroemd persoon te gebruiken
  - 3 een logo duidelijk af te drukken
  - 4 opvallende foto's of tekeningen te gebruiken
  - 5 veel specialistische informatie over het product te geven
- Welke manieren heeft de maker van deze advertentie gebruikt?
- A alleen 1 en 2
  - B alleen 1 en 4
  - C alleen 1, 3 en 4
  - D alleen 2, 4 en 5
- 2p ○ **17** → Op welke manieren kan iemand informatie krijgen naar aanleiding van de advertentie?
- 1p ● **18** De patiënt houdt zelf de tandarts-apparaten vast. Waarom heeft de advertentiemaker de patiënt zo afgebeeld? Om te laten zien dat
- A een behandeling niet goed gaat zonder een tandarts-assistente.
  - B een patiënt niet bang hoeft te zijn als de tandarts een telefoontje opneemt.
  - C een patiënt ook zelf iets kan doen tijdens een tandartsbehandeling.
- 1p ● **19** Welke emotie is te zien op het gezicht van de jongen in de stoel?
- A bang
  - B blij
  - C verdrietig
  - D verliefd

TEKST 4 ALLE VAKANTIES IN DE ACHTBAAN

Hij hapt naar adem. Misselijk krijg je Alex Brandsma niet zo snel, maar van een ritje in La Via Volta raakt zijn maag nog altijd overstuur. De karretjes gaan wel drie keer over de kop en rijden een heel stuk achteruit. “Daar moet je niet te vaak in stappen.” Alex (34) uit Bolsward is verslaafd aan ritjes in de achtbaan.

1 In een achtbaan kruipt Alex
Brandsma graag in het achterste
karretje. In dat heel korte moment van
de vrije val kom je altijd even los van
5 de zitting. Hij weet er alles van. Elk
jaar bezoekt Alex op z'n minst veertig
pretparken. Zijn motto is: hoe sneller,
hoe mooier.

2 Al op jonge leeftijd had Alex een
10 bijzondere belangstelling voor acht-
banen. Aan één ritje had hij nooit
genoeg. De achtbaan bleef hem
lokken, ook toen hij ouder werd. Alex
reist nu van hot naar her. Alle aantrek-
15 kelijke pretparken in Europa en
Amerika heeft hij bezocht. Hij heeft al
in een paar honderd verschillende
achtbanen gezeten.

3 Hij kickt op de snelheid, de
20 loopings en het duizelingwekkende
gevoel van de vrije val. Als je loskomt
van de zitting, geeft dat een geweldig
gevoel. Dit voel je vooral tijdens de val
als je in het achterste karretje zit.
25 'Airtime' noemen ze dat.

4 Bang dat hem in de achtbaan iets
overkomt, is Alex niet. Volgens hem
zijn de pretparken in Europa en
Amerika zeer veilig. “Dagelijks zijn er
30 grondige inspecties. Houten en stalen
achtbanen worden voor openingstijd
helemaal nagelopen en de karretjes
maken testritten met zandzakken. Ik
heb er een groot vertrouwen in. Het is
35 veiliger dan vliegen. Sterker nog,
rondlopen in een pretpark levert meer
risico op dan een ritje in de achtbaan”,
meent Alex.

5 “Het is vaak aan de mensen zelf
40 te wijten dat er ongelukken gebeuren.
Ze gaan tijdens de rit staan of laten
een mobiele telefoon uit hun handen
vallen. Ja, dat soort dingen moet je
niet doen. In Iran stortte onlangs een
45 achtbaan in. Er was geen onderhoud
aan gepleegd. In dat soort achtbanen
ga ik beslist niet zitten.”

6 De kosten van het pretpark-
bezoek kan Alex laag houden. In zijn
50 portemonnee bewaart hij altijd de
seizoenpassen van Six Flags Holland
en van het Duitse Heidepark. Het
pasje van Six Flags geeft ook nog
toegang tot Warner Bros Movieworld
55 in Duitsland, het Walibipretpark in
België en dat in Frankrijk en het
Bellewaerdepretpark in België.
Reiskosten heeft Alex niet. “Ik heb een
auto van de zaak, dus de benzine kost
60 mij niets.”

7 De passie van Alex voor
achtbanen gaat ver. Zijn vakantie-
bestemming zoekt hij tevoren
zorgvuldig uit. Er moet altijd een
65 pretpark in de buurt zijn. Binnenkort
gaat Alex voor de vijfde keer naar
Amerika, twee weken naar Orlando.
“Je hebt de pretparken daar voor het
uitkiezen. Ik ga ze alle tien bezoeken”,
70 heeft hij zich voorgenomen. “Er is
genoeg te doen. Ik vermaak me wel!”

*Naar een artikel van Elisabeth Post
Leeuwarder Courant, 8 september
2001*

- 1p ● **20** De inleiding van een artikel kan
- 1 een uitleg geven over de opbouw van de tekst
  - 2 het onderwerp van de tekst aangeven
  - 3 een belangrijke persoon uit de tekst presenteren
- Welke bedoelingen heeft de schuingedrukte inleiding van deze tekst?
- A** alleen 1 en 2
B alleen 1 en 3
C alleen 2 en 3
D 1, 2 en 3
- 1p ● **21** Welk kopje past het best boven alinea 2?
- A** Alle aantrekkelijke pretparken in Europa en Amerika
B Een bijzondere belangstelling voor achtbanen
C Van hot naar her
- 1p ● **22** 'Airtime' noemen ze dat.' (regel 25)
In welke eerdere alinea is uitgelegd wat 'airtime' is?
- A** in de schuingedrukte inleiding
B in alinea 1
C in alinea 2
- 1p ● **23** 'Ik heb er een groot vertrouwen in.' (regels 33 - 34)
Waar heeft Alex een groot vertrouwen in?
- A** Dat de houten en stalen achtbanen voor openingstijd helemaal worden gecontroleerd op zandzakken.
B Dat de mensen in de achtbanen geen mobiele telefoons meenemen.
C Dat er door de grondige inspecties nooit een ongeluk met een achtbaan zal gebeuren.
- 1p ● **24** Bij hoeveel pretparken kan Alex volgens alinea 6 naar binnen met zijn seizoenpassen?
- A** 3
B 4
C 5
D 6
- 1p ○ **25** 'De passie van Alex voor achtbanen gaat ver.' (regels 61 - 62)
→ Schrijf een zin uit de schuingedrukte inleiding op waaruit blijkt dat de passie van Alex voor achtbanen ver gaat.
- 1p ● **26** Welke zin geeft het best de hoofdgedachte van de tekst 'Alle vakanties in de achtbaan' weer?
- A** Alex geniet elke keer het meest van de 'airtime'.
B Alex is niet bang dat hem in een achtbaan iets overkomt.
C Alex kan de kosten van het pretparkbezoek laag houden.
D De passie van Alex Brandsma voor achtbanen gaat ver.

SCHRIJFOPDRACHTEN

Lees eerst de onderstaande tekst.

Maak daarna de twee schrijfopdrachten die op de volgende pagina staan.

Stel je voor ...

Een week geleden belde je neef Aziz Sabir. Hij wil deze zomer vakantiewerk in 'The Real Mystery Park' (een pretpark met griezelige attracties) gaan doen, voordat hij met zijn ouders op vakantie gaat. Hij vraagt of jij ook zin hebt om daar een paar weken te werken. Dat lijkt je leuk. Je gaat bij neef Aziz logeren, omdat het gezelliger is om samen naar het werk te gaan dan in je eentje. Het zou natuurlijk het leukste zijn, als jullie in dezelfde periode kunnen werken.

Op 13 juni zijn de examens afgelopen en op 21 juli gaat Aziz met zijn ouders op vakantie, dus in die vijf weken daartussen kunnen jullie aan het werk.

Op de internetsite www.realmysterypark.nl heb je de pagina voor vakantiewerk opgezocht. Jullie willen natuurlijk in het attractiepark van 'The Real Mystery Park' werken en liever niet in het hotel of op de golfbaan die erbij horen. Over het attractiepark lees je op die pagina onder andere het volgende:

Het attractiepark

Als je wilt werken in het attractiepark, dan word je ingezet in restaurants of cafetaria's, in winkels, bij attracties, bij de entree en voor schoonmaak- en opruimwerk. In de zelfbedieningsrestaurants help je mee met de bereiding en verkoop van eten en drinken en zorg je dat de tafeltjes de hele dag netjes zijn om nieuwe gasten te ontvangen. In de overige restaurants ga je eventueel werken in de bediening.

In de winkels verkoop je ijs, snoep en frisdrank of cadeau-artikelen van 'The Real Mystery Park'. Bij de attracties help je gasten met het in- en uitstappen en houd je toezicht op de veiligheid. Bij de entree werk je onder andere op het parkeerterrein, controleer je toegangskaartjes of regel je de verhuur van wandelwagentjes. Door regelmatig op verschillende plekken te werken, word je 'allround' en is er altijd een nieuwe uitdaging in je werk.

Solliciteren?

Indien je meer informatie wilt, kun je telefonisch contact opnemen met 'The Real Mystery Park', telefoonnummer 0446 – 7288305, voor het aanvragen van de informatiebrochure en een sollicitatieformulier.

The Real Mystery Park
Afdeling Personeel & Organisatie
Postbus 23
9857 SA Woensdal

Je vraagt een sollicitatieformulier aan en enkele dagen later ligt het bij de post.

- 13p ○ **27** → Vul *in het uitwerkboekje* het sollicitatieformulier zo volledig mogelijk in op 16 mei 2003. Gebruik hiervoor zoveel mogelijk de informatie van de vorige pagina. Geef bij 'Bijzonderheden' aan dat je:
- graag samen met je neef Aziz Sabir wilt werken;
  - tijdens het vakantiewerk bij je neef Aziz Sabir logeert.
- Controleer aan het eind of je alles hebt ingevuld.
- 5p ○ **28** → Schrijf *in het uitwerkboekje* de envelop waarin het sollicitatieformulier opgestuurd moet worden.